

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 705/2021
29.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић, Бисерке Живановић, Јасминке Станојевић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Тања Милошевић, адвокат из ..., против туженог „Zoom-impex“ доо Суботица, чији је пуномоћник Миодраг Батинић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате потраживања из радног односа, одлучујући о ревизији тужиоца и ревизији туженог, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 902/20 од 16.11.2020. године, у седници одржаној 29.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 902/20 од 16.11.2020. године у ставу првом, другом и четвртном изреке, тако што се одбија жалба тужиоца и потврђује пресуда Основног суда у Суботици П1 1340/18 од 30.10.2019. године, исправљена решењем истог суда П1 1340/18 од 28.01.2010. године, у ставу првом и трећем изреке.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца, као изузетно дозвољеној, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 902/20 од 16.11.2020. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ ревизија тужиоца изјављена против става трећег изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 902/20 од 16.11.2020. године

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац АА из ... да туженом „Zoom-impex“ доо из Суботице, накнади трошкове ревизијског поступка од 33.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 1340/18 од 30.10.2019. године, исправљеном решењем истог суда П1 1340/18 од 28.01.2010. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтеви којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да у корист тужиоца, за период од 20.01.2014. до 20.01.2015. године, надлежним фондовима уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско, као и здравствено осигурање, а Националној служби за запошљавање - осигурање за случај незапослености. Ставом

другим изреке одбијен је и тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му на име накнаде за прековремени рад и на име трошкова службеног пута, плати по 120.000,00 динара са законском каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 310.500,00 динара са законском каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 902/20 од 16.11.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је обавезан тужени да у корист тужиоца, за период од 20.01.2014. до 20.01.2015. године, надлежним фондовима уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско и здравствено осигурање, а осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање доприносе. Ставом другим изреке преиначена је и одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке жалба тужиоца је одбијена у преосталом делу и првостепена пресуда потврђена у ставу другом изреке, а ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка од 16.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену ревизију су изјавили и тужилац и тужени, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с тим што је тужилац предложио да се о ревизији одлучи применом члана 404. ЗПП.

Одлучујући о ревизији туженог, Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Поступак у овој правној ствари покренут је тужбом којом је тужилац тражио да се утврди да је код туженог засновао радни однос на неодређено време почев од 20.01.2014. до 20.01.2015. године, да му је 20.01.2015. године незаконито престао радни однос код туженог, те да се обавезе тужени да му исплати по 120.000,00 динара на име трошкова за службени пут у земљи и на име накнаде за прековремени рад, те да за период од 20.01.2014. до 20.01.2015. године, у његову корист уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, као и за здравствено и осигурање за случај незапослености. У току овог поступка решењем првостепеног суда П1 1340/18 од 30.01.2019. године, које је делимично је потврђено одлуком Вишег суда у Суботици и то у делу којим је одбачена, као неблагоприятна, тужба у делу за утврђење да је тужилац био у радно односу код туженог у периоду од 20.01.2014. до 20.01.2015. године, као и да му је 20.01.2015. године незаконито престао радни однос.

Одлучујући о преосталом делу тужбеног захтева, а према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, тужилац је на основу договора са ББ, за кога му је речено да води послове теренске службе, у јануару месецу 2014. године почео да обавља послове ... на терену без закљученог уговора о раду и задужен је за терен ... Посао је почео да обавља без обављеног разговора са власником и директором туженог. Пре почетка рада, на реверс му је дата опрема (моторно возило, лап-топ, мобилни телефон са телефонском картицом и УСБ модемом мобилне телефоније и

картица за гориво). Према наводима тужиоца, са ББ је договорио накнаду за рад у висини од 35.000,00 динара месечно, а у случају веће продаје да ће добијати и проценат од исте. Тужилац наводи да је радио од 8,00 до 16,00 часова, да је у циљу што веће продаје радио од понедељка до петка, изузетно и суботом, да је обилазио 15 до 20 купаца дневно, али о обављеном послу није водио евиденцију.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев за исплату накнаде за прековремени рад и за накнаду трошкова за службени пут, јер тужилац на коме је терет доказивања, није пружио доказе да је остварио прековремене сате рада и о броју прековремених сати, нити је доказао да је био на службеном путу и на шта се односе тражени трошкови по овом основу. Одбијен је и захтев за уплату доприноса у корист тужиоца за спорни период, уз закључак првостепеног суда да у одсуству постојања радног односа тужиоца код туженог, не постоји ни основ за уплату доприноса надлежним фондовима.

Побијаном одлуком другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у делу којим је одлучено о уплати доприноса за обавезно пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености тако што је усвојио тужбени захтев у том делу. Другостепени суд наводи да приликом подношења тужбе за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање, запослени као тужилац не мора поднети и тужбу за утврђење да је у радном односу код туженог-послодавца, већ је у том случају суд у обавези да претходно утврди да је тужилац у спорном периоду био у радном односу код туженог. На основу изнетог налази да, без обзира што је тужилац радио код туженог без закљученог уговора о раду и што је правноснажно одбачена тужба овде тужиоца за утврђење да је у спорном периоду био у радном односу код туженог, суд може у конкретном случају извести закључак о заснивању радног односа тужиоца код туженог, на основу континуитета у вршењу права, обавеза и одговорности из радног односа. Налазећи на овај начин да постоје чињенице које указују на успостављање радног односа тужиоца - као запосленог, код туженог - као послодавца, закључује да тужилац основано потражује да тужени, за спорни период, у његову корист уплати одговарајуће доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних фондова и служби.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом туженог указује да је побијана одлука у овом делу, којим је преиначена првостепена одлука и усвојен тужбени захтев, донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, тачно је да запослени приликом подношења тужбе којом потражује од туженог, као послодавца, исплату по било ком основу, па и уплату доприноса за обавезно социјално осигурање, није у обавези да поднесе и тужбу за утврђење да је у радном односу код туженог, али само када постојање радно-правног статуса тужиоца код туженог није спорно или када тужилац уз тужбу достави и уговор о раду који је закључио са туженим или његовим правним претходником. Међутим, када је, као у конкретном случају, тужилац радио без закљученог уговора о раду, тада он јесте у обавези да поднесе и тужбу са захтевом да се утврди да је у спорном периоду био у радном односу код туженог, јер то представља основ за даља новчана потраживања према туженом. У таквој ситуацији, постојање радно-правног статуса тужиоца код туженог, суд не може решавати као претходно питање, односно без постављеног таквог тужбеног захтева, с обзиром да је подношење тужбе ради заштите права из радног односа, па и тужбе за утврђење заснивања или постојања радног односа, ограничено

роком за покретање радноправног спора, одређеног чланом 195. став 2. Закона о раду. Из наведеног произилази да би одлучивањем о овом спорном правном односу, као претходном питању, суд одлучивао о овом праву запосленог и по истеку рока од 60 дана од сазнања запосленог за повреду права, што би представљало одлучивање супротно наведеној законској одредби.

Имајући ово у виду, као и да је у конкретном случају тужилац престао да ради код туженог 20.01.2015. године, да је тужба ради утврђења постојања радног односа поднета суду 26.03.2015. године, а да је правноснажним решењем од 30.01.2019. године тужба тужиоца одбачена у овом делу, као неблагоприятна, дакле управо из разлога што је поднета по истеку рока из члана 195. став 2. Закона о раду, то суд није могао након тога поново одлучивати о постојању радног односа тужиоца код туженог, само на основу чињенице континуираног рада и извршавања обавеза, које је тужилац - без закљученог уговора о раду, обављао на основу усменог договора са референтом који води послове теренске продаје. Из наведеног произилази и да је погрешан закључак другостепеног суда о заснивању радног односа тужиоца код туженог, јер је донет уз погрешну примену материјалног права.

Имајући у виду изнето, као и да је тужба за утврђење постојања радног односа тужиоца код туженог – одбачена, као неблагоприятна, а да суд о томе није могао одлучивати као о претходном питању, као и да од основаности овог захтева зависи и основаност потраживања која произилазе из радног односа (зараде, доприноса, ...), односно да у одсуству утврђења постојања радног односа тужиоца код туженог, не постоји ни основ за уплату доприноса надлежним фондовима, то Врховни касациони суд налази да је правилно првостепеном одлуком одбијен захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени обавезе да за спорни период, надлежним фондовима и службама, у његову корист уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

Како је побијана другостепена одлука у овом делу донета уз погрешну примену материјалног права, Врховни касациони суд је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију је изјавио и тужилац, због погрешне примене материјалног права, побијајући је у делу којим је одбијен његов захтев за исплату тражених накнада, с тим што је предложио да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, применом члана 404. ЗПП.

Правноснажном пресудом у делу коју тужилац ревизијом побија, одбијен је тужбени захтев којим је тражио да се обавезе да му на име накнаде за прековремени рад и на име трошкова службеног пута, плати по 120.000,00 динара са припадајућом законском каматом, уз адекватну примену материјалног права. Имајући у виду да тужилац ревизијом не указје на другачије изражено правно схватање у предметима са чињеничним стањем и тужбеним захтевом као у овој правној ствари, али и да основаност оваквог тужбеног захтева зависи од чињеничног стања утврђеног у сваком конкретном случају, то Врховни касациони суд налази да у овом предмету није потребно одлучивати о ревизији ради новог тумачења права, разматрања правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни ради уједначавања судске праксе, па нису испуњени ни услови за одлучивање о ревизији тужиоца, као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. став 1. ЗПП, на основу чега је одлучено као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Наиме, одредбом члана 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинско правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради исплате накнаде за прековремени рад и трошкова службеног пута, поднета је 26.03.2015 године, а вредност побијаног дела правноснажне је 240.000,00 динара, што према средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, представља динарску противвредност испод 40.000 евра.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору, који се односи на новчано потраживање, у коме вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра, то је Врховни касациони суд нашао да је ревизија тужиоца недозвољена, применом члана 403. став 3. ЗПП.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу члана 153. и 154. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су му досуђени у висини од 33.000,00 динара, на име трошкова за састав ревизије од стране адвоката, у складу са Тарифним бројем 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Сл. гласник РС“, бр. 121/12), па је применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу четвртном изреке.

**Председник већа - судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић